

Universitatea „Babeş-Bolyai ” din Cluj-Napoca

Colegiul de Ştiinţe Politice, Administrative şi ale Comunicării

Domeniul de studiu: Ştiinţe politice

Şcoala doctorală de Comunicare, Relaţii Publice şi Publicitate

**UTILIZAREA METODEI DELPHI PENTRU ELABORAREA DE POLITICI DE
SĂNĂTATE PUBLICĂ PE BAZĂ DE DOVEZI ŞTIINŢIFICE ÎN CONTEXTUL
ROMÂNESC**

Teză de doctorat

Coordonator de doctorat
Prof. Univ. Dr. Sandu Frunză

Student doctorand
Maria-Elena Bozdog

Cluj-Napoca

2021

Cuprins	
Mulțumiri	6
Introducere	7
Justificare	7
Context românesc	10
Asumpții	11
Întrebări de cercetare	12
Structura	12
Obiective	13
Finanțarea	14
Capitolul 1 - Sănătate publică bazată pe dovezi	15
Necesitatea de a aduce claritate în procesul de elaborare a politicilor bazat pe dovezi	22
Traducerea cunoștințelor	26
Ce este dovada	28
Rolul dovezilor	32
Rolul experților	37
Surse de evidențe	43
Sănătate publică bazată pe dovezi și medicină bazată pe dovezi	47
Bariere și facilitatori în implementarea sănătății publice bazate pe dovezi	56
Decalajul cercetare-acțiune	63
Capitolul 2 - Utilizarea metodei Delphi modificate în elaborarea de politici de sănătate publică informate cu dovezi: o analiză sistematică	68
Informații generale	68
Metode	73
Rezultate	77
Discuții	92
Recomandări	95

Concluzii	101
Capitolul 3 - Studiul Delphi modificat	102
Proiectul REPOPA	102
Metoda internațională Delphi	104
Rundele de chestionare online Delphi - culegerea de date din România	108
Conferință de consens națională	123
Analiza SWOT	130
Recomandări și instrumente pentru factorii de decizie politică	145
Concluzii	157
Referințe	174
ANEXE	189

REZUMAT

Elaborarea politicilor de sănătate publică bazate pe dovezi are un impact mare asupra vieții populației și asupra stării lor de sănătate. În acest proces, un rol important îl joacă modul în care rezultatele cercetării sunt aplicate în practică. Așa cum este afirmat în cadrul Rețelei de Politici Informate de Dovezi (Evidence Informed Policy Network), creată în cadrul Organizației Mondiale a Sănătății, sunt necesare numeroase eforturi pentru reducerea decalajelor dintre dovezile (rezultatele cercetării) necesare și dovezile deja existente și modul în care cele două aspecte pot fi abordate. Luând aceste acțiuni, starea de sănătate a populației poate fi îmbunătățită, iar factorii de decizie ar asigura condiții de viață mai bune pentru ei. Raportul a menționat, de asemenea, că dovezile rezultate din studiile de cercetare au o valoare adăugată mică dacă nu sunt întreprinse în activitățile de zi cu zi ale diferiților profesioniști și dacă nu sunt monitorizate și evaluate pentru a vedea rezultatele obținute. Pentru ca aceste măsuri să fie adoptate, toate părțile interesate implicate trebuie să înțeleagă mai bine mecanismele și implicațiile adoptării dovezilor în domeniul elaborării politicilor (The Evidence-informed Policy Network Europe, 2008).

Elaborarea politicilor bazate pe dovezi este un dialog sau o compilare de metode care clarifică cursul de elaborare a politicilor și nu influențează neapărat imediat obiectivele fundamentale ale politicii. Acesta organizează procesul într-un mod mai rațional și sistematic (Sutcliffe & Court, 2006). Sutcliffe și Court aduc în discuție rolul consultativ pe care dovezile trebuie să îl aibă în cadrul procesului de elaborare a politicilor. Factorii de decizie politică nu ar trebui să vadă procesul de colectare a dovezilor ca o povară, ci mai degrabă ca un mijloc prin care sunt bine informați cu privire la dovezile existente, luând astfel decizii în cunoștință de cauză (Sutcliffe & Court, 2006).

Elaborarea politicilor bazate pe dovezi este un concept folosit de multe guverne și factori de decizie din întreaga lume pentru a asigura faptul că politicile sunt bine documentate, bazate pe date cuprinzătoare și bine adaptate la nevoile cetățenilor pe care îi deservește și comunităților în care sunt implementate. Unele țări au mai multă experiență în procesele de elaborare a politicilor bazate pe dovezi decât altele care nu au adoptat încă acest mod de abordare a domeniului de elaborare a politicilor.

Prezenta teză a avut aspirația de a analiza și discuta rolul dovezilor în procesul de elaborare a politicilor și de a testa o metodologie participativă, metoda Delphi modificată, în contextul elaborării de politici bazate pe dovezi în România.

Raționamentul acestei teze rezidă în lipsa metodelor și procedurilor din sistemul de elaborare a politicilor naționale românești pentru utilizarea dovezilor care ar putea spori rezultatele pozitive ale politicilor. După cum se arată în introducerea tezei, s-au găsit puține inițiative pe această temă.

Natura izolată a acestor inițiative indică spre lipsa unor eforturi coordonate pentru adoptarea politicilor bazate pe dovezi. Desigur, această situație actuală reprezintă începutul mișcării și fiecare proiect este valoros nu numai pentru rezultatele produse, ci și pentru a oferi expunerea resurselor umane la acest domeniu. Rezultatele proiectelor au o durată scurtă de viață dacă nu sunt adoptate în mecanismele și procedurile unei instituții. Dar atâta timp cât aceste inițiative continuă să curgă, cultura utilizării dovezilor va fi încet interiorizată de către personalul instituțiilor publice.

Trei pași principali au ghidat structura acestei teze în mai multe părți, fiecare dintre ele aducând lumina asupra fațetelor specifice domeniului de elaborare a politicilor bazat pe dovezi. Scopul acestei cercetări este de a crea un cadru pentru factorii de decizie din România în domeniul promovării sănătății și al activității fizice în care sunt recomandați pașii practici ai elaborării politicilor bazate pe dovezi.

Ipotezele și întrebările de cercetare identificate în introducere au fost testate pe parcursul cercetării întreprinse în această teză și au fost căutate răspunsuri pentru a arăta dacă sunt fie valabile, fie nu. Argumentele și rezultatele cercetării vor fi prezentate mai jos, pentru fiecare capitol.

Fiecare obiectiv stabilit pentru lucrarea actuală a avut scopul de a aduce în discuție un aspect specific al procesului de elaborare a politicilor bazate pe dovezi și de a construi calea către o mai bună înțelegere a acestuia. Domeniul de elaborare a politicilor bazat pe dovezi în România este subdezvoltat, ceea ce înseamnă că factorii de decizie și implementatorii de politici nu au cultura instituțională pentru a utiliza dovezi și rezultate ale cercetării în majoritatea (dacă nu chiar) dintre fazele proceselor de elaborare a politicilor. Această teză a avut ambiția modestă de a aduce în atenția publicului nevoia de dovezi în procesul de elaborare a politicilor și necesitatea unei mai bune colaborări între părțile interesate la nivel național, regional și local.

Teza este împărțită în trei părți principale, fiecare dintre ele având un focus diferit, dar completându-se reciproc în scopul creării focalizării generale și apoi contextualizându-l la specificul național românesc. În ansamblu, cele trei părți oferă un cadru complet al proceselor de elaborare a politicilor bazate pe dovezi, cadrul de cunoaștere a acțiunii și instrumentele specifice care pot fi utilizate în acest domeniu.

Mai jos este descrierea principalelor părți și modul în care acestea se completează reciproc în eforturile de a crea recomandări specifice:

(1) Prima parte a vizat clarificarea termenului de elaborare a politicilor bazate pe dovezi și a proceselor care ar trebui luate în considerare de către factorii de decizie politică atunci când caută dovezi pentru a-și informa politicile. Conceptele, cadrele și resursele necesare au fost revizuite și a fost elaborată o imagine generală.

(2) În etapa următoare a cercetării, din metodele participative care pot fi aplicate pentru generarea de dovezi pentru utilizarea factorilor de decizie politică, s-a ales metoda Delphi modificată și s-a efectuat o revizuire sistematică a literaturii pentru a-i evidenția avantajele și procesele. Investigarea metodei Delphi modificate și arătarea avantajelor utilizării versiunii modificate față de cea clasică a fost în centrul celui de-al doilea capitol. Acest pas s-a încheiat cu generarea unei liste de criterii care să fie utilizate de cercetători atunci când raportează studiile Delphi modificate

(3) Al treilea pas a constat în implementarea unui studiu Delphi modificat la nivel național, în cadrul proiectului REPOPA. Metoda Delphi modificată a fost aplicată într-un studiu național pentru a genera și contextualiza o listă de indicatori care trebuie utilizați pentru factorii de decizie politică în eforturile lor de a integra dovezi în procesul de elaborare a politicilor. Datele colectate în România au fost analizate independent de datele colectate pentru întregul consorțiu de parteneri și au generat recomandări pentru factorii de decizie politici adaptate contextului național românesc. Acest studiu a produs o serie de sugestii și instrumente pentru factorii de decizie din România care pot fi adoptate în activitatea lor.

Asumpții

Următoarele asumpții au fost formulate ca punct de bază al acestei cercetări. Acestea au servit pentru a organiza mai bine structura acestei teze.

Metodologia Delphi modificată este mai potrivită pentru a căuta consensul decât metodologia clasică Delphi. - capitolul 2

Lipsa recomandărilor de raportare pentru studiile Delphi modificate are ca rezultat o raportare deficitară a studiilor. - capitolul 2

Metodologia Delphi modificată este un instrument adecvat pentru a fi utilizat pentru contextualizarea unui cadru de lucru în contextul românesc. - capitolul 3

Procesele de elaborare a politicilor bazate pe dovezi nu sunt utilizate în România de către factorii de decizie politică atunci când formulează, implementează sau evaluează politicile. - capitolul 3

Dezvoltarea unui cadru de lucru (listă de indicatori) ar sprijini eforturile factorilor de decizie politică de a utiliza dovezile în procesul de elaborare și implementare a politicilor. - capitolul 3

Implicarea directă a factorilor de decizie în procesul de adaptare a cadrului (lista de indicatori) la contextul românesc ar face mai predispusă utilizarea lor în etapele de elaborare a politicilor. - capitolul 3

Obiective

Pentru a testa asumptiile și pentru a găsi răspunsurile la întrebările de cercetare, pentru fiecare capitol descris mai sus există unul sau mai multe obiective care au condus eforturile de cercetare.

Primul capitol a reprezentat o revizuire a literaturii și a subliniat ce scop au dovezile atunci când se referă la procesul de elaborare a politicilor de sănătate publică.

Pentru al doilea capitol, obiectivele au fost (1) de a revizui particularitățile procesului Delphi modificat și de a evalua calitatea metodologică a procesului de raportare, prin aplicarea cadrului sistematic de revizuire a literaturii. (2) Elaborarea unui șablon în scopul raportării metodei Delphi modificate.

Al treilea capitol a avut două obiective: primul obiectiv a fost (3) implementarea unui studiu Delphi modificat cu participarea părților interesate din România, pentru a contextualiza o listă de indicatori pentru utilizarea elaborării de politici bazate pe dovezi în domeniul promovării sănătății și al activității fizice; (4) al doilea obiectiv a fost de a trage concluzii și recomandări legate de resursele și instrumentele necesare, având la bază datele culese în cadrul întâlnirii de consens naționale care a făcut parte din studiul Delphi.

Fiecare dintre cele patru servește ca o piesă de puzzle a în această teză actuală. Domeniul de elaborare a politicilor bazat pe dovezi în România este subdezvoltat și factorii de decizie politică nu au cultura instituțională pentru a lucra folosind dovezi și rezultate ale cercetării. Cercetările întreprinse au avut ambiția de a aduce în discuție nevoia de dovezi în peisajul românesc de elaborare a politicilor și necesitatea unei mai bune colaborări între factorii de decizie politică și cercetătorii la diferite niveluri.

Capitolul 1

Acest capitol a avut scopul de a oferi un sprijin teoretic cu privire la ceea ce este elaborarea de politici bazate pe dovezi și care sunt aspectele care trebuie puse în practică pentru a fi adoptat în practică. În cadrul acestui prim capitol, au fost discutate și analizate diferite aspecte ale acestui domeniu, precum definiția și sursele de dovezi, rolul părților interesate, diferite mecanisme pentru procesele de traducere a cunoștințelor care pot facilita preluarea dovezilor, barierele și facilitatorii din implementarea procesului de elaborare a politicilor bazate pe dovezi.

Informațiile găsite în literatură au arătat că domeniul elaborării politicilor bazate pe dovezi a fost intens studiat și dezvoltat și au fost făcute o mulțime de teorii, mecanisme și recomandări de-a lungul anilor. Cele mai importante au fost discutate și prezentate în teză, cu scopul de a crea contextul teoretic al cadrelor de elaborare a politicilor bazate pe dovezi.

Există o serie lungă de studii care au demonstrat influența pozitivă pe care dovezile o au atunci când sunt utilizate la baza elaborării politicii. De asemenea, s-a arătat că politicile create cu utilizarea dovezilor au avut rezultate mai bune la evaluare în ceea ce privește efectul pozitiv în comunități (Newson et al., 2018; Zardo et al., 2018).

McMichael și colegii săi au explicat că elaborarea de politici bazate pe dovezi în domeniul sănătății publice are o mare importanță în special în guvernele care au puține resurse

disponibile (McMichael et al., 2005). Atunci când sunt disponibile resurse limitate, este extrem de important să luăm decizii în cunoștință de cauză și care abordează problemele reale din comunitate.

Există două dimensiuni care trebuie explorate în acest moment al discuțiilor, atunci când vine vorba de dovezi. Următoarele două perspective trebuie să găsească un teren comun și să se completeze reciproc pentru binele comunităților: cine folosește dovezile (și unde se găsesc ele) versus cine produce dovezile (și cu ce scop sunt produse). Ambele perspective trebuie să se întâlnească reciproc cu scopul de a crea un mediu mai bun și o viață mai bună pentru cetățeni, care ar trebui să fie beneficiarii finali ai politicilor (The Evidence-informed Policy Network Europe, 2008).

Procesul de informare a politicilor și căile care trebuie urmate nu au fost standardizate și multe soluții au fost publicate în literatură. Ca o dovadă, pe tot parcursul procesului de construire a acestui capitol, au fost găsite o serie de cuvinte și expresii care fac referire la procesul de elaborare a politicilor bazate pe dovezi și iată câteva exemple:

Procesul de la cunoaștere la acțiune (I. Graham și colab., 2006), traducerea cunoștințelor (I. Graham și colab., 2006; Langlois și colab., 2016), transfer de cunoștințe (I. Graham și colab., 2006; Mitton, Adair, McKenzie, Patten și Waye Perry, 2007), schimbul de cunoștințe (I. Graham și colab., 2006; Mitton și colab., 2007), utilizarea cercetării (I. Graham și colab., 2006), cercetarea implementării (I. Graham și colab., 2006; Langlois și colab., 2016), diseminare (I. Graham și colab., 2006), difuzie (I. Graham și colab., 2006), coproducție de cunoștințe și traducere integrată a cunoștințelor (I. Graham și colab., 2019).

Factorii de decizie politică trebuie să utilizeze dovezi pentru o mai bună înțelegere a situației pe care o abordează în politicile lor. Aceștia ar trebui să poată găsi cu ușurință dovezile de care au nevoie și să pună la punct un sistem de sprijin pentru aceste scopuri. Pe de altă parte, cercetătorii ar trebui să poată disemina rezultatele cercetării lor pe scară largă și pentru diverse grupuri de oameni, pentru ca cercetarea să aibă o aplicabilitate practică și să nu rămână doar sub forma unui raport sau articol științific publicat. Zardo și colegii săi menționează faptul că cercetarea care nu părăsește limitele academice nu are niciun impact asupra vieții reale (Zardo et al., 2018). Acesta este motivul pentru care s-au creat domenii suplimentare pentru a acoperi decalajele dintre cercetători și factorii de decizie politică și pentru a crea un teren comun pentru ca aceștia să lucreze împreună.

În acest scop, **domeniul transferului și schimbului de cunoștințe** a ocupat din ce în ce mai mult spațiu în arena publică. Aceasta înseamnă că ambele părți caută un teren comun pentru o mai bună utilizare a dovezilor. Mitton și Adair menționează că procesele de transfer și schimb de cunoștințe ar trebui să asigure faptul că rezultatele obținute de cercetători au fost preluate și utilizate de factorii de decizie pentru informarea politicilor și deciziilor pe care le iau. Acest proces ar trebui să se bazeze pe conceptul de reciprocitate și ar trebui să fie un efort de colaborare întreprins de cele două părți (Mitton et al., 2007).

Au fost dezvoltate mai multe mecanisme pentru o mai bună colaborare a cercetătorilor și factorilor de decizie politică. Unul dintre ele constă în diseminarea rezultatelor cercetării în diferite formate, cum ar fi rapoarte, brief-uri de politici, brief-uri de dovezi sau rezumate. Aceste tipuri de documente au avantajul de a fi de lungime scurtă, ușor de înțeles și bazate pe datele rezultate din studii de cercetare solide (Beynon et al., 2012; The SURE Collaboration, 2011; Organizația Mondială a Sănătății - Biroul Regional pentru Europa, 2020). Aceste recomandări au inspirat produsul final al capitolului trei al acestei teze, care constă din trei documente orientative adresate factorilor de decizie și cercetătorilor.

Tait și Williamson (Tait & Williamson, 2019) aduc în discuție conceptul de traducere integrată a cunoștințelor (IKT). Conform cercetărilor lor, furnizarea rezultatelor cercetării către utilizatorii finali nu este suficientă pentru a evita risipa de cercetare. Pentru a asigura preluarea dovezilor produse de cercetători în procesul de elaborare a politicilor, trebuie să existe o relație de colaborare, tradusă într-un parteneriat, între cele două categorii și ar trebui să co-producă cunoștințe care sunt de interes pentru politici, pe de o parte și respectă rigoarea metodologică a cercetării, pe de altă parte (Tait & Williamson, 2019).

Când sunt disponibile puține date și dovezi pentru o anumită politică, o modalitate posibilă de a lua decizii în cunoștință de cauză este implicarea experților în diferite faze ale politicii (stabilirea agendei, dezvoltarea sau chiar implementarea). Unele avantaje ale acestei linii de acțiune constă în asigurarea unui proces transparent de luare a deciziilor și în preluarea evidențelor existente direct de la părțile interesate care le au (Fischer et al., 2014). Acest tip de metodă a fost ales în a treia parte a acestei teze - consultarea părților interesate cu scopul de a colecta cunoștințe și dovezi, pentru formularea recomandărilor și liniilor directoare în domeniul elaborării de politici bazate pe dovezi.

Coproducția cercetării este procesul în care cercetarea se desfășoară cu participarea grupurilor care vor beneficia și utiliza rezultatele ((I. D. Graham, McCutcheon, & Kothari,

2019). Rezultatul dorit al unei astfel de colaborări este de a produce studii semnificative, benefice, ușor de utilizat și de înțeles, practice (I. D. Graham et al., 2019). Coproducția cercetării asigură că cercetarea nu numai că va atinge obiectivul urmărit, ci va asigura îmbunătățirea subiectului supus cercetării și, în cele din urmă, va aduce beneficii populației vizate.

S-a demonstrat că dovezile utilizate în procesul de elaborare a politicilor sunt benefice și mai mult de atât, colaborarea dintre cei doi actori principali, factorii de decizie politică și cercetătorii, este crucială în acest proces. Este important să se ia în considerare și barierele și facilitatorii acestui proces. Mitton și colegii explică faptul că există mai multe niveluri care trebuie aduse în discuție: bariere individuale și facilitatori, organizaționale, dar și legate de sincronizare și comunicare (Mitton et al., 2007).

Majoritatea barierelor și facilitatorilor discutați în capitolul 1 al acestei teze au fost, de asemenea, identificate în timpul implementării studiului național Delphi modificat, care face obiectul celui de-al treilea capitol al acestei lucrări. Special în timpul întâlnirii de consens la nivel național, experții prezenți au explorat acest subiect și au propus soluții care pot fi implementate pentru a slăbi barierele și a consolida facilitatorii.

Capitolul 2 - revizuirea sistematică a literaturii Delphi modificată

În cel de-al doilea capitol al tezei, au fost explorate metodele de promovare a producției de cunoștințe și preluarea dovezilor, cu un accent specific pe metodologia Delphi modificată și variațiile care pot fi aduse acestei metode. Ca produs al acestei cercetări, a fost creat un set de recomandări cu privire la modul de raportare a studiilor Delphi.

Metodologia Delphi este o metodă de cercetare consensuală care reunește diferite tipuri de părți interesate pentru a găsi cele mai bune acțiuni posibile și informate care trebuie întreprinse (Hasson et al., 2000; Powell, 2003; Tudisca et al., 2018).

Nu există o definiție de lucru validată în unanimitate pentru metodologia Delphi modificată, fapt care a reprezentat temeiul acestui capitol. Această situație face, de asemenea, complicată raportarea studiilor Delphi modificate, deoarece există o mulțime de variații care pot fi aduse la aceasta (Boukredid et al., 2011). În aceste scopuri, metodologia de revizuire sistematică a

literaturii a fost utilizată pentru a găsi particularitățile acestei metode și pentru a trage concluzii cu privire la cel mai bun mod de a raporta concluziile studiilor Delphi modificate.

Practic, metoda Delphi modificată combină rundele iterative ale chestionarului aferente tipului tradițional de studiu Delphi, cu o serie de alte metode care implică cel mai adesea interacțiunea față în față a participanților (A. Aro et al., 2016; Schneider et al., 2017). Unele dintre metodele care modifică Delphi tradițional sunt următoarele: întâlniri față în față, tehnică nominală de grup, interviuri, focus grupuri, scrierea scenariilor (Landeta et al., 2011; Rowe & Wright, 1999; Singh et al., 2013).

Metoda tradițională Delphi are patru caracteristici principale: în primul rând, anonimatul participanților, conferit de faptul că aceștia nu interacționează personal. În al doilea rând, este un proces iterativ de chestionar cu adăugarea feedback-ului controlat al datelor generate de grup între runde. O altă caracteristică a procesului Delphi constă în posibilitatea participanților de a-și schimba poziția pe baza feedback-ului general colectat de la grupul de participanți. La sfârșitul procesului, după mai multe runde (în funcție de metodologia studiului), rezultatele pot fi calculate statistic pentru a genera rezultatele studiului (Hsu & Sandford, 2007; Landeta, 2006; Rowe & Wright, 1999).

Modificarea metodei tradiționale Delphi este realizată pentru a satisface dezavantajele raportate în literatură. În primul rând, dezavantajele sunt următoarele: lipsa interacțiunii față în față între participanți ar putea genera variabilitate ridicată între iterații. De asemenea, feedback-ul este furnizat prin filtrarea datelor prin perspectiva cercetătorilor, ceea ce poate ridica probleme de subiectivitate. Nu în ultimul rând, anonimatul poate fi considerat și un dezavantaj, deoarece ar putea genera o responsabilitate redusă din partea participanților (Gupta & Clarke, 1996; Hung et al., 2008; Powell, 2003; Vakil, 2011).

Atunci când se utilizează metoda Delphi modificată, cercetătorii pot explora atât avantajele metodologiei tradiționale din prima parte a studiului, dar pot contracara și dezavantajele, adăugând o interacțiune față în față a participanților.

A fost investigată utilizarea metodei Delphi modificate ca instrument pentru elaborarea politicilor de sănătate publică informate cu dovezi și au fost furnizate recomandări specifice pentru cercetătorii care utilizează Delphi modificat în acest domeniu.

Revizuirea sistematică a avut ca scop evaluarea calității metodologice a studiilor care adoptă metoda Delphi modificată în domeniul elaborării politicilor de sănătate publică, pe baza unei revizuirii sistematice, și oferind recomandări specifice cercetătorilor care utilizează Delphi

modificat în acest domeniu. Cele două obiective au fost: (1) identificarea studiilor care utilizează metodologia Delphi modificată în elaborarea de politici de sănătate publică bazate pe dovezi; și (2) evaluează calitatea metodologică a studiilor identificate.

În urma revizuirii literaturii, 15 articole au fost identificate ca răspuns la obiectivul unu și conform criteriilor de selecție din acest studiu. Aceste articole au ca metodă principală de cercetare metodologia Delphi modificată, iar rezultatele lor au implicații în elaborarea politicilor de sănătate publică. Cele 15 articole incluse în revizuirea sistematică au fost analizate folosind un formular de extragere a datelor.

Au fost observate variații considerabile în modul în care cele 15 studii selectate descriu implementarea și raportarea metodei Delphi modificate.

Principala constatare este că există o lipsă de detalii la raportarea Delphi. Unele articole prezintă în detaliu pașii tehnici utilizați în implementarea metodei Delphi. Au existat câteva articole care au răspuns la majoritatea criteriilor stabilite în grila de evaluare, dar altele au făcut doar o prezentare generală a etapelor întreprinse pentru a-l implementa, fără a îndeplini niciunul dintre criteriile propuse. Se poate argumenta fie că metodologia Delphi nu a fost utilizată corespunzător, fie că echipele de cercetare nu au raportat toate detaliile tehnice legate de procesul de implementare. În delimitarea rezultatelor acestui studiu, pot fi discutate câteva bune practici și lacune identificate în utilizarea metodologiei Delphi modificate în elaborarea de politici de sănătate publică bazate pe dovezi. O bună practică este elaborarea unui articol separat pentru prezentarea aspectelor metodologice, un articol care este citat în secțiunea Metode și la care se face referire atunci când se descrie metodologia utilizată.

Pentru un sistem de raportare mai bun al metodei Delphi modificate, este sugerată o grilă de raportare, ce poate fi utilizată de cercetători. Această grilă a fost dezvoltată pe baza criteriilor utilizate pentru analiza efectuată în această revizuire sistematică.

Capitolul 3 - studiul Delphi modificat

Primele două capitole ale acestei teze au discutat aspectele teoretice ale elaborării politicilor bazate pe dovezi și, de asemenea, detaliile despre metodologia Delphi. Al treilea capitol prezintă partea practică: descrierea studiului Delphi implementat în România în cadrul proiectului REPOPA. Pentru a facilita înțelegerea metodologiei utilizate, va fi prezentat

întregul proces Delphi, dar a doua parte a studiului va fi detaliată, deoarece datele rezultate din această a doua fază a procesului Delphi au fost colectate și analizate la nivel național.

Al treilea capitol al acestei teze s-a axat pe crearea de recomandări pentru adoptarea elaborării de politici bazate pe dovezi de către factorii de decizie din România, prin implementarea unui studiu Delphi modificat la nivel național. Luând în considerare asumțiile, obiectivele și întrebările de cercetare, al treilea capitol a avut scopul de a aduce în discuție beneficiile utilizării instrumentelor de elaborare a politicilor bazate pe dovezi și modalitatea de a face acest lucru. Ca rezultat al activității de cercetare, au fost dezvoltate mai multe instrumente și o listă de verificare cu elementele care trebuie luate în considerare atunci când se utilizează dovezi în procesul de elaborare a politicilor. Ca produs final al celui de-al treilea capitol, au fost elaborate două briefuri de politici și un document cu recomandare pentru factorii de decizie politică, cu scopul de a înțelege și de a spori utilizarea procesului de elaborare a politicilor în România.

Metodologia studiului Delphi a fost dezvoltată de partenerii proiectului și a fost coordonată de Consiliul Național de Cercetare (CNR) Italia. Fiecare partener a fost responsabil pentru implementarea studiului Delphi la nivel național și raportarea datelor către coordonator pentru a fi integrate în rezultatele proiectului. Obiectivul acestei teze este de a analiza și produce recomandări pe baza datelor românești, pentru care s-a primit aprobarea.

Scopul principal al conferinței de consens național a fost adaptarea indicatorilor validați în rundele anterioare, la contextul național românesc. Având în vedere că lista indicatorilor a fost elaborată cu sprijinul experților din domeniul sportului și al factorilor de decizie politică din șase țări diferite, conferința națională de consens a servit scopului de a lua lista finală a indicatorilor REPOPA și de a o adapta la nevoile și mediul românesc.

Urmând metodologia Delphi modificată, participanții s-au întâlnit față în față pentru întâlnirea de consens în care au dezbătut pe baza listei finale de indicatori, aducând în discuție expertiza și experiența lor de lucru în cadrul sistemului românesc. Acest proces s-a dovedit a fi de o mare importanță în elaborarea de rapoarte de politici și instrumente de îndrumare, deoarece părțile interesate au adus în discuție diferite aspecte la nivel de sistem, lacune care erau prezente în instituțiile publice, dar și comunicarea deficitară între diferite instituții sau lipsa procedurilor schimb interinstituțional al informațiilor. De asemenea, având la bază contribuția factorilor de decizie, a experților și a cercetătorilor români, s-a conferit instrumentului nu numai adaptabilitatea la specificul național, ci și o mai mare încredere pentru a utiliza acest instrument de alți actori naționali.

După implementarea studiului Delphi modificat la nivel național, concluzia este că această metodologie este un instrument util care trebuie utilizat în contextul românesc. Studiul realizat la nivel național a fost implementat fără probleme și a adunat un mare număr de date. Rezultatele studiului confirmă faptul că instrumentul poate fi ușor adaptat la contextul românesc și poate genera informații valoroase colectate de la experți.

Metoda Delphi modificată este un instrument adecvat pentru generarea de documente orientative și recomandări pentru îmbunătățirea elaborării de politici bazate pe dovezi de către factorii de decizie politică. Resursele dezvoltate pe baza studiului Delphi modificat includ informații solide bazate pe informațiile avizate și expertiza experților.

Prima asumție, *metodologia Delphi modificată este un instrument adecvat pentru a fi utilizat pentru contextualizarea unui cadru de lucru la contextul românesc*, a fost validat, deoarece studiul Delphi modificat a fost pus în aplicare fără probleme și a avut drept rezultat contextualizarea listei de indicatori pentru sănătate și îmbunătățirea elaborării politicilor în contextul românesc. Experții care au participat la acest studiu au fost mulțumiți de contribuția lor și au sugerat că dezvoltarea unei liste de recomandări cu implicarea profesioniștilor crește șansele ca recomandările să fie luate în procesele din viața reală.

Un studiu Delphi modificat este un instrument optim utilizat pentru angajarea specialiștilor în dezvoltarea și adaptarea / contextualizarea unei liste de indicatori care să fie utilizați în procesele de elaborare a politicilor în domeniul promovării activității fizice (și nu numai).

A doua asumție, conform căreia *procesele de elaborare a politicilor bazate pe dovezi nu sunt utilizate în România de către factorii de decizie politică la formularea, implementarea sau evaluarea politicilor*, a fost confirmată de experții prezenți la întâlnirea națională de consens Delphi. Așa cum este detaliat în secțiunea de rezultate a celui de-al treilea capitol, sistemul românesc de elaborare a politicilor are o serie de lipsuri și unul dintre acestea este utilizarea deficitară a dovezilor.

Rezultatele conferinței de consens românești au concluzionat că participanții au fost în cea mai mare măsură conștienți de lacunele instituționale și de deficiențele din sistem, astfel că au identificat cu ușurință oportunitățile care erau prezente și amenințările care împiedică un proces de elaborare a politicilor informat de dovezi. De asemenea, pentru unele dintre deficiențele din sistem, au creat mecanisme pentru a depăși lipsa resurselor. De exemplu, chiar dacă erau conștienți de importanța existenței unui departament de documentare în cadrul instituției; deoarece acest lucru lipsea, s-au orientat către internet pentru a găsi datele și

rezultatele disponibile provenite din studii de cercetare. De asemenea, în absența unor proceduri și protocoale pentru cooperarea interinstituțională și schimbul de informații, au considerat încă important să păstreze legătura cu omologii lor de la alte instituții de elaborare a politicilor sau de la instituții de cercetare. Așadar, s-au făcut eforturi suplimentare pentru a dezvolta astfel de relații prin utilizarea altor mecanisme.

A treia ipoteză conform *căreia dezvoltarea unui cadru de lucru (listă de indicatori) ar sprijini eforturile factorilor de decizie politică de a folosi dovezile în procesul de elaborare și implementare a politicilor* a fost susținută de experții prezenți la conferința națională de consens. Ei au spus că o astfel de listă s-ar putea dovedi benefică pentru utilizarea factorilor de decizie politică, dar este prea generală într-o oarecare măsură, deoarece resursele disponibile și procesele diferă de la instituție la instituție. Nu s-a făcut nicio investigație cu privire la modul în care factorii de decizie politică au folosit instrumentele dezvoltate, astfel încât această ipoteză nu poate fi verificată.

A patra ipoteză, *implicarea directă a factorilor de decizie politică în procesul de adaptare a cadrului de lucru (listei indicatorilor) la contextul românesc l-ar face mai predispus a fi utilizat în etapele de elaborare a politicilor*, a fost confirmată de participanții la conferința de consens național. Aceștia au afirmat că, având contribuția experților în cadrul sistemului, acest instrument este adaptat îndeaproape la realitățile românești ceea ce îl face valoros pentru ei și alți factorii de decizie. Ei au adăugat că există diferențe de la instituții la instituții în ceea ce privește resursele disponibile și în ceea ce privește nevoile, ceea ce va crea disparități în utilizarea listei de indicatori.

Ca produs final al activității practice a acestei teze, au fost elaborate o serie de documente, recomandări cu privire la resursele și instrumentele necesare având ca bază datele culese în cadrul întâlnirii de consens național care a făcut parte din studiul Delphi.

Au fost elaborate două briefuri de politici și un document de sugestii orientative pentru a servi factorilor de decizie și cercetătorilor ca bază pentru munca lor de colaborare.

Primul brief de politici, este orinatat pe informații generale despre elaborarea politicilor bazate pe dovezi, importanța lor și motive pentru care această metodă de elaborare a politicilor ar trebui să fie adoptată de factorii de decizie români. Acest document se adresează factorilor de decizie politică și angajaților din instituțiile de elaborare a politicilor. Acesta servește scopului de a-i informa despre importanța utilizării dovezilor și despre modul de a face acest lucru.

Diseminarea acestui document printre factorii de decizie și implementatorii de politici a fost încurajată.

Al doilea brief de politici se concentrează pe relația dintre factorii de decizie politică și cercetători. O legătură puternică între factorii de decizie politică și cercetători trebuie menținută în beneficiul creării și utilizării dovezilor corecte în elaborarea politicilor bazate pe dovezi. Pentru a încuraja procesul de elaborare a politicilor bazat pe dovezi, atât factorii de decizie, cât și cercetătorii trebuie să participe la un proces de co-creare. A fost încurajată colaborarea dintre factorii de decizie politică și cercetători, pentru a crea un mediu adecvat pentru schimbul de informații și transferul de cunoștințe. Această colaborare ar trebui inițiată și încurajată de ambele părți, deoarece beneficiile sunt reciproce. Au fost date recomandări specifice pentru ambele părți pentru a menține acest proces.

Documentul de sugestii orientative prezintă o listă de criterii care pot îmbunătăți utilizarea dovezilor și oferă o imagine de ansamblu asupra resurselor necesare pentru a face acest lucru. Acest document a fost adresat conducerii instituțiilor publice care pot influența reglementările și procesele interne, sprijinind astfel adoptarea dovezilor utilizate în procesul de elaborare a politicilor.

Exemple de facilitatori identificați: Evaluarea resursele disponibile, pentru a asigura faptul că există suficientă capacitate pentru implementarea corectă a politicilor și strategiilor; Crearea de legături mai puternice între factorii de decizie politică și cercetătorii din alte țări în scopul schimbului de cunoștințe; Formarea resurselor umane cu abilități de bază de cercetare. Aceștia trebuie să cunoască cum se citește, cum se evaluează și cum se lucrează cu rezultatele cercetării; Crearea sau menținerea unei bune colaborări cu o instituție de cercetare; Consolidarea colaborării interministeriale (ex. Ministerele Sănătății, Sportului și Tineretului, Cercetării și Educației). Aceste eforturi pot încuraja politici cuprinzătoare și soluții trans-disciplinare, ca răspuns la lacunele existente în prezent în sistem; Asigurarea unui mod transparent de diseminare a rezultatelor diferitelor activități, politici sau strategii; Crearea unui departament pentru documentarea rezultatelor cercetării, date și pentru transferul de cunoștințe către alte părți interesate și grupuri țintă.

Exemple de bariere identificate: Lipsa resurselor financiare afectează dezvoltarea și furnizarea tuturor celorlalte tipuri de resurse; Lipsa de centre de cercetare care ar putea sprijini producerea de date, rapoarte și recomandări care să fie utilizate în timpul procesului de elaborare a

politicilor bazate pe dovezi; Lipsa procedurilor armonizate – intra- și inter-instituționale (ex. Sportul și activitatea fizică care îmbunătățesc sănătatea nu sunt legate de Ministerul Sănătății); Absența memoriei instituționale (personalul cheie este adesea înlocuit din cauza schimbărilor din arena politică), care creează un cadru în care reglementările și practicile se schimbă adesea, iar continuarea activităților și strategiilor nu poate fi asigurată; Lipsa de continuitate în implementarea strategiilor și politicilor din cauza schimbărilor politice și a schimbărilor de priorități; Lipsa resurselor direcționate către procesul de evaluare (proceduri lipsă); Natura intruzivă și interferentă a activităților de monitorizare generează dificultăți pentru unii angajați, care ar putea crea obstacole pentru monitori.

Rezultatele prezentate în capitolul al treilea s-au bazat pe implementarea metodei Delphi modificate în cadrul proiectului REPOPA, *Research into policy to enhance physical activity*, finanțat prin al șaptelea program-cadru al Uniunii Europene (FP7 / 2007-2013) în cadrul acordului de finanțare nr. 281532. Autorul acestei teze a primit aprobările de la coordonatorul proiectului și coordonatorul instituțional pentru a utiliza datele colectate prin intermediul proiectului în scopul acestui.

Considerații finale

Metodele de consens sunt un instrument utilizat pentru a genera cele mai bune evidențe disponibile atunci când se remarcă lipsa unor dovezi solide de care este nevoie pentru dezvoltarea politicilor (European centre for disease prevention and control, 2011). Situația ideală este atunci când sunt disponibile dovezi pentru ca factorii de decizie să le poată utiliza în etapa de formulare a politicilor. Aceste dovezi pot fi preluate din diferite surse, în funcție de domeniu. Alternativa este de a lucra cu cea mai bună expertiză disponibilă de la părțile interesate din domeniu, lucru realizat în cazul studiului Delphi modificat de REPOPA din România.

Principala metodă de cercetare testată în studiul prezentat în capitolul trei este metoda Delphi modificată care a trecut testul de aplicabilitate în contextul românesc. Prin implementarea studiului menționat mai sus, s-au pus la punct o serie de recomandări

contextualizate în contextul românesc pentru o mai bună colaborare a factorilor de decizie și a cercetătorilor.

Comisia pentru productivitate din cadrul guvernului australian menționează faptul că procesele politice bazate pe dovezi au fost utilizate într-o lungă perioadă de timp de către unii factori de decizie politică, fără a fi menționat un cadru general. Părțile interesate implicate în aceste procese au încercat să lucreze în spiritul elaborării de politici bazate pe dovezi, încurajând deschiderea către colaborarea cu colegii din alte domenii, căutând datele disponibile și folosindu-le în activitatea lor. Autorii cred că politicile bazate pe dovezi reprezintă o serie de teorii și tehnici care doresc să reînvie și să sporească eforturile deja existente (Productivity Commission, 2010).

Teza actuală a avut ambiția de a revizui teoriile și tehnicile elaborate de politici bazate pe dovezi propuse de literatură și de a le testa printr-un studiu național Delphi implementat în 2016. Constatările și concluziile incluse în această lucrare au scopul de a contribui la o mai bună înțelegere a mecanismelor utilizate la nivel național în România. Ele sunt, de asemenea, baza unei serii de recomandări care pot fi utilizate de factorii de decizie politică și cercetători printr-un efort colaborativ pentru a spori producția și apoi utilizarea dovezilor în politicile naționale. Aceste eforturi trebuie întreprinse în beneficiul reciproc al celor două grupuri, cu scopul de a crea politici cu impact pozitiv pentru bunăstarea populației. Numai dacă avem mai multe părți interesate la aceeași masă de discuții, procesul de transfer de cunoștințe poate fi asigurat, iar dovezile sunt utilizate la cel mai mare potențial.

Finanțarea

Rezultatele prezentate mai sus s-au bazat pe implementarea unui studiu care a utilizat metoda Delphi modificată în cadrul proiectului REPOPA, *REsearch în politica de a spori activitatea fizică*, finanțat prin Programul-cadru al Șaptelea al Uniunii Europene (PC7/2007-2013), în conformitate cu acordul de grant n° 281532. Autorul a primit aprobări oficiale de la coordonatorul proiectului și coordonatorul instituțional pentru a utiliza datele colectate prin intermediul proiectului în scopul acestora.

O parte a acestei cercetări a fost cofinanțată de cercetări doctorale realizate cu sprijinul financiar al Programului Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-

2013, cofinanțat de Fondul Social European, în cadrul proiectului POSDRU / 187 / 1.5 / S / 155383 - „Calitate, excelență, mobilitate transnațională în cercetarea doctorală”. Conținutul acestei lucrări este exclusiv responsabilitatea autorilor și nu reprezintă neapărat opiniile oficiale ale finanțatorului.

Cuvinte cheie: politici publice, dovezi, sănătate publică, metoda Delphi, informat de dovezi